

Enerji İstatistik Notu 79: Petrol Raporlarını Okuma Sanatı

Tek cümle: “2023 Ocak’tan itibaren Mayıs 2025’e kadar, 2022 petrol talebi 27 ayda 20 defa revize edilmiş olup hatta Mayıs 2025’de bir kez daha revize edilmiş görünmektedir. Yani 3 yıl öncesinin petrol talebinin ne olduğu hala cevabı değişen bir sorudur.”

Bariş Sanlı, barissanli2@gmail.com

Excel: <http://github.com/barissanli/ein>

Eski Cumhurbaşkanımız Turgut Özal’ın bıraktığı en ilginç etkilerden biri de “rakkamlarla” söylenen şeylerin “doğru” olduğuna dair toplumsal algıdır. Bazen 3-4 rakam, habercilerin kulaklarını dikmelerine sebep olurken, o rakamın aslında ne işe yaradığı hep sorguladığımız bir konudur. Ama rakkamların verdiği bir izlenim vardır, “kontrol ve ölçüm” gücünü yansıtır. Aslında “rakkamlar”la konuşmak; ölçen, takip eden, yani politikanın kontrolünde olan bir “erk” imajı verir.

Notun başlığı çok iddialı olmuş olabilir. Ama dürüst olmak gerekirse petrol raporlarındaki artış-düşüş, üretim-talep konusundaki rakamları anlamakta çok zorluk çekiyorum. İşte petrol talebi 103 milyon varil/gün (mv/g), eh işte yıllık talep artışı da 0.7-1.2 mv/g civarında diye kestirme bir yol kullanıyorum.

Ama piyasaları hareket ettiren raporlardaki veriler çok daha karışık. Hatta stok verilerini de ekleyince iş daha da karışmaktadır. Çünkü Çin’in stok rakamlarını kim bilebilir? Uydu verileri, uydu görüntülerindeki gölgelerden ne kadar sağlıklı bir veri elde edilebilir? Yine de bu rakamlar yayınlanmakta ve piyasaları hareket ettirmektedir.

Bu notta dünyanın petrol konusundaki en güvenilir raporunu yayınlayan Uluslararası Enerji Ajansı-IEA raporları üzerinden aslında rakamların gerçek değil, her daim revizyona tabii olan ölçümler olduğu ve asıl fiyatlamamanın “açıklamalardan” geldiği tezi işlenecektir.

Tüm veriler, IEA petrol piyasası raporunun açık versiyonlarından alınmıştır. Bu sebeple en son veri Mayıs 2025’tir.

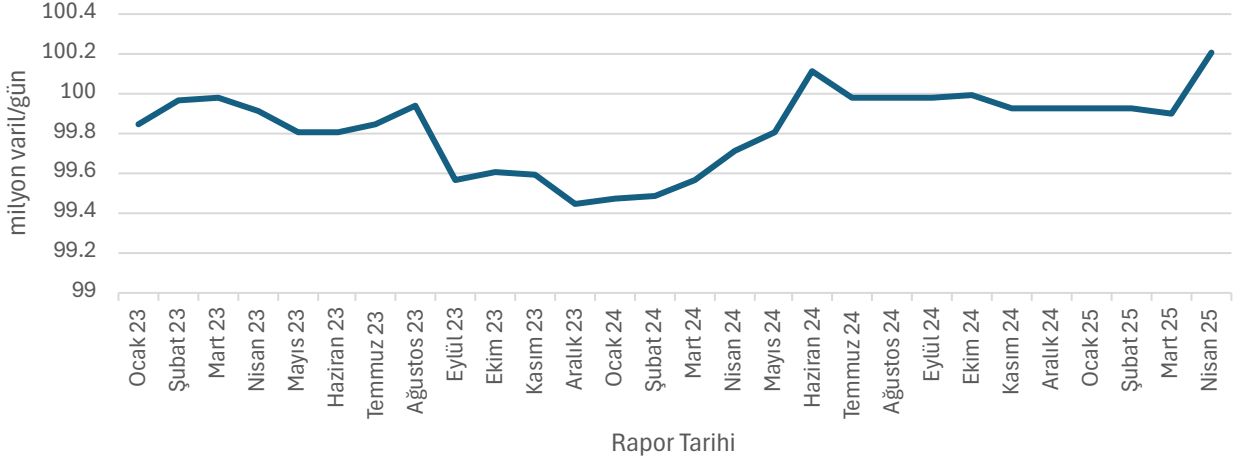
Bölüm 1 – Bitmiş Bir Yılın Rakamı Kaç Kere Revize Edilir

Birinci kısımda, 2022 yılı kapandıktan sonra, petrol talebinin 2023 Ocak’tan 2025 Mayıs ayına kadar kaç kere revize edildiğine bakacağız.

Aşağıdaki grafikte görüldüğü üzere 2023 Ocak’tan itibaren Mayıs 2025’e kadar, 2022 petrol talebi 27 ayda 20 defa revize edilmiştir. Hatta Mayıs 2025’de bir kez daha revize edilmiş görünmektedir. Yani 3 yıl öncesinin petrol talebinin ne olduğu hala değişen bir sorudur. Fakat temel nokta bu değişimin ne kadar olduğudur?

Aydan aya yayınlanan petrol raporlarında bir önceki rapora göre 100.000 v/g yani dünya petrol talebinin %0.1’inden daha küçük bir rakam değişiminin bile büyük önemi vardır. Bu değişim nereden gelmektedir vs gibi sorular önemlidir, zaten tartışmalar daha çok buradadır. Her bilmişin joker sorusu olan “neden 102 de 102.1 değil?” diye sorularla kimse vakit kaybetmez. Değişimin dinamiği daha önemlidir.

Aylık Petrol Piyasası Raporlarına Göre 2022 Petrol Talebi

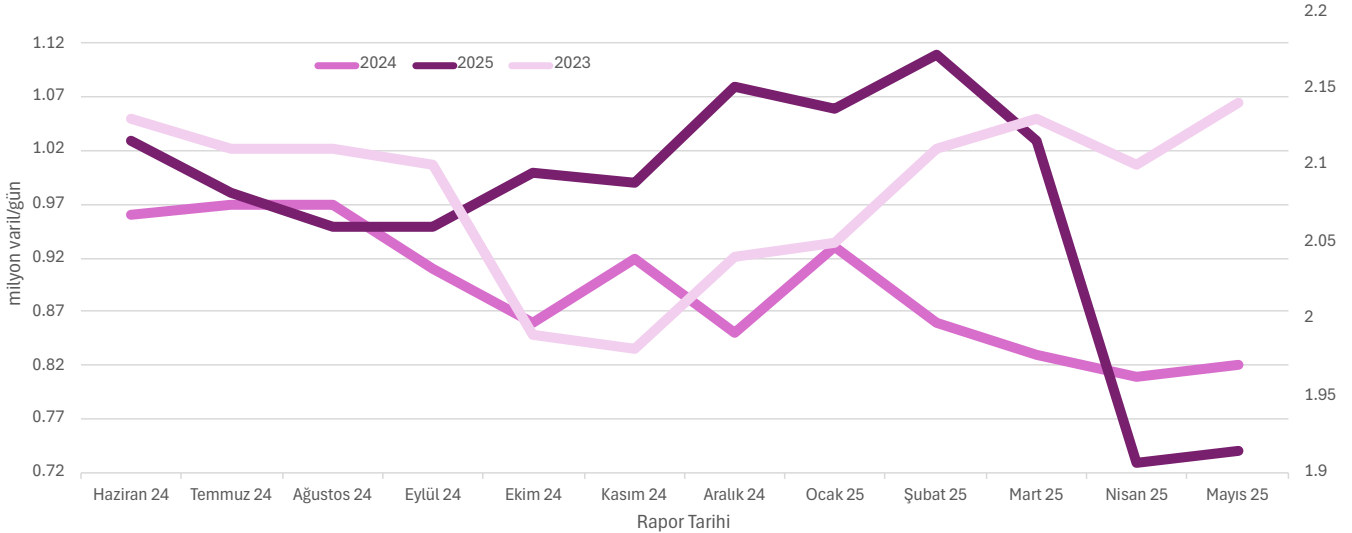

Bölüm 2 – Yıldan Yıla Artış Ne?

OPEC ve IEA arasındaki ana kavgı petrol talebinin yıldan yıla ne kadar artacağıdır. Şimdi bölüm 1'deki sorunda olduğu gibi 2022 petrol talep rakamı 2025'e kadar değişmeye devam ediyorsa, 2023 rakamının 101 mi, 101.1 mi olmasının anlamı ne? Bunun gerçek olduğunu kim ispatlayabilir. Belki 2022 rakamı yukarı revize edilince, 2023 talep artışı sabit kalmakla birlikte 2023 talep miktarı yukarı revize oldu?

Bu sebeple bir sonraki grafikte yıldan yıla talep artışının raporlara göre revizyonuna bakalım.

Aylık Petrol Raporlarına Göre Yıllık Petrol Talep Artışı (2023 sağ, 2024-2025 sol eksen)

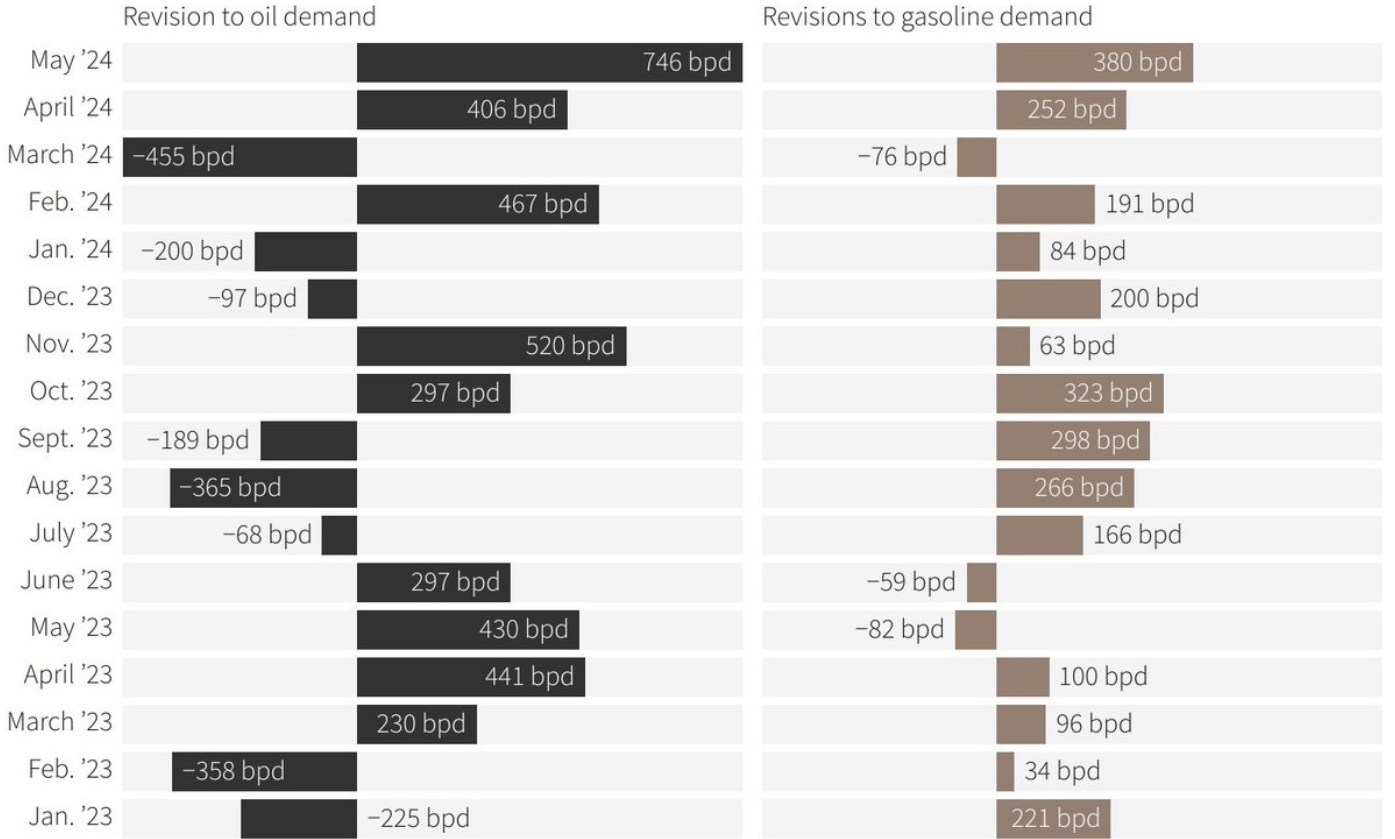
Yukarıdaki grafikte, her bir raporda talep artışının nasıl revize edildiği gösterilmiştir. Covid sonrası olduğundan 2023 yılı, 2 milyon varil/gün civarında talep artışı gördüğünden sağ eksenle verilmiştir. Ama talep tahminleri her ay değişmektedir. İşte bu sebeple konu düşündüğümüzden karışıktır.

Mesela 2025'te talep artışı ne olacak öğrenmek istiyorsunuz? Bu sebeple her raporda 2024 rakamının da revize olup olmadığına bakmanız gerekmektedir. O neden revize olmuş için de bir önceki yıla. Bu son revizyon sonrası 2024 talep artışı değişmiş midir? 2025 talep artışı da buna göre nasıl değişmiştir?

Tüm bunlar istisna değil normdur. Mesela ABD’de en iyi petrol verilerine sahip EIA (enerji bilgi dairesi) verilerinde de yapılan revizyonlar, bir kısım uzmanları da isyan ettirmiştir¹.

Revisions to US energy data unnerve market experts

The US Energy Information Administration's monthly update revised oil and gasoline demand estimates by the widest margin against weekly estimates since at least Jan. 2023.

Note: In barrels per day (bpd)

Source: Reuters calculations based on EIA data | By Shariq Khan

Figure 1 - EIA tarafından her ay petrol verisinde yapılan düzeltmeler

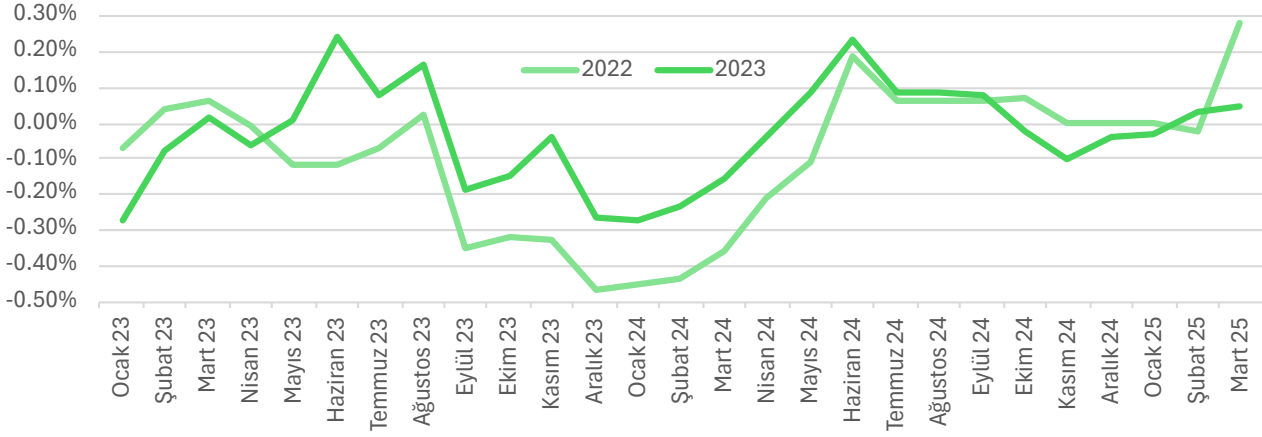
Bölüm 3 – Revizyon Miktarı

Peki geçmiş yılların talebi hemen hemen her ay revize ediliyorsa bu revizyonların boyutu nedir? Burada son güncel veriyi (Mayıs 2025) en isabetli rakam kabul edersek, revizyonlar %0.2 ile -0.4 arasında yoğunlaşmaktadır. Küçük görünen bu rakam 200.000 v/g ile 400.000 v/g aydan aya eski yılların revize edilebildiği anlamına gelmektedir ki bu da nispeten önemli bir rakamdır.

Burada IEA özelinde yıla nispeten negatif başlandığı ve yıl ortasında “iyimserleşmenin başladığı”, sonrasında tekrar bir kötümser modda gidildiği en azından son 2-2.5 sene için net bir örgü olarak grafikten görülmektedir.

¹ https://x.com/Josh_Young_1/status/1955362308798185622/photo/1

Aylık Raporlara Göre 2022 ve 2023 Talebinin Revizyon Oranı(%)

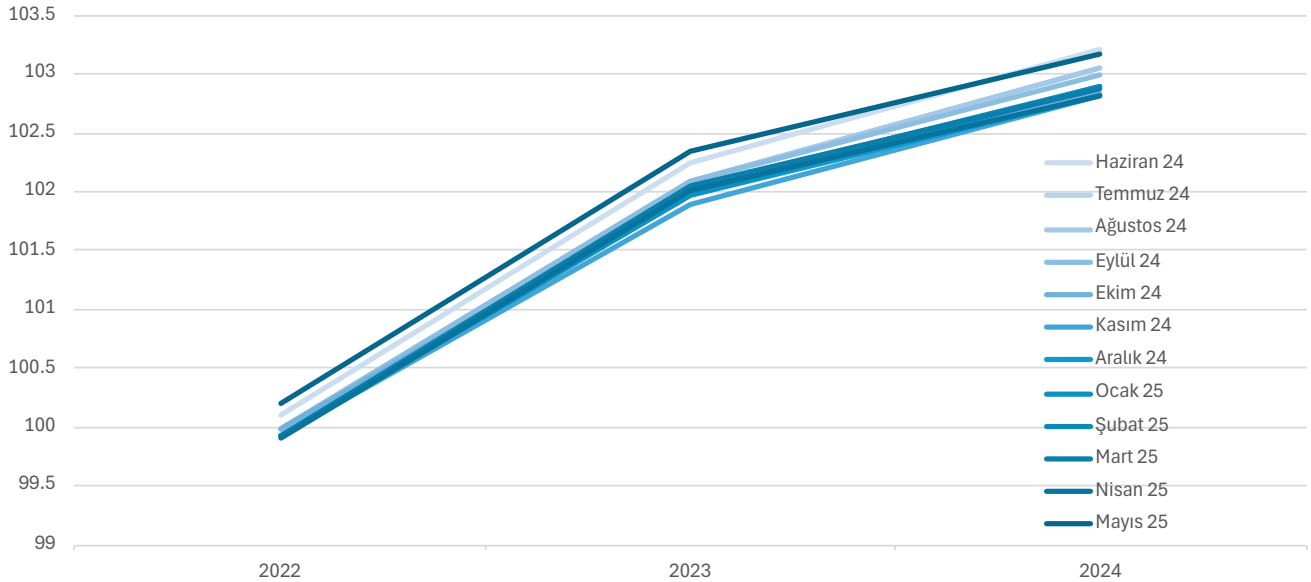

Yukarıdaki grafikteki bir diğer çarpıcı konu ise 2022 yukarı revize edilirken bazen 2023'ün de yukarı revize edildiği ama bazen de 2022 aşağı revize edilirken 2023'ün yukarı revize edildiği durumlardır. Mesela Haziran 2023 gibi. Bu şekilde bakılınca sanırım karmaşıklık daha iyi anlaşıyor.

Bölüm 4 – Her Ay Değişen Bir Dünya Petrol Talebi

Son olarak da, bu rakamların aylık raporlarda, en eski rapor açık renkten en yeni rapor koyu maviye doğru sıralaması yer almaktadır.

Aylık Raporlara göre 2022,2023,2024 Talebinin değişimi

Bu kısımda çok ama çok subjektif bir gözlem de yapılabilir. Analistler sonbaharda karamsar, ilkbaharda daha iyimser mi olmaktadır? Bunun cevabını bilmiyoruz. Fakat yukarıdaki grafikte hemen hemen her ay tüm rakamların değişebildiği görülmektedir.

Kapanış – Adam Gibi Doğru Veri

Petrol piyasası gibi en gelişmiş enerji piyasalarından birinde bile tüm rakamlar, hatta kapanmış yılların üzerinden 3 yıl geçmesine rağmen, güncellenebilmektedir. Bunun çok farklı sebepleri olabilir. EIA için bu farklıdır, IEA için farklıdır. Yeni uydu verisi olabilir, veya bu verileri düzenli sağlamayan bir ülkeden gelen büyük revizyonlar, ya da stok rakamları. Sonunda “gerçek” veya “doğru” rakamların yerine kullanışlı istatistik vardır.

Bu sebeple petrol raporlarında bir önceki aya göre değişimler bu raporları doğru okuyabilmenin ilk koşuludur. İkinci koşul ise seviye ve değişimin tarihçesi ve değişimidir. Üçüncü olarak ise, ana aktörlerin rakamlarındaki değişimlerdir. Dördüncü olarak stok rakamlarının Heisenberg belirsizliği kadar belirsiz olduğudur. Yani hem tüketim hem stok eş zamanlı bilinemez. Beşinci olarak ise fiyatlamanın temel olarak sayıdan değil, sayıları hareket ettiren dinamiklerdeki değişimden kaynaklandığıdır.

Altıncısı ise “adam gibi doğru veri” kavramı rakam ile istatistik arasındaki farkı bilmemekten kaynaklanır. İstatistik, her veri akışında kurallar dahilinde güncellenir ve güncellenmelidir. İş biraz Bayesian’dır.

Bir karar alıcı size petrol rakamlarını sorduğunda artık tek bir cevabının olmadığını sanırım anlamışsınızdır. Bu yüzden rakama bir açıklama eklemeyi unutmayın : “Son yayınlanan petrol piyasası raporuna göre”.